Kmetijske in rokodélske novice.

Na svitlobo dane od c. k. krajnske kmetijske družbe.

Tečaj IV. *V srédo 16. Kimovca 1846.* List 37.

Puhličar pride čez več let spet domú.

Lepa ravnina,
Žitna bogata
Zraven gorá;
Serne, medvedi,
Risvi no gamsi
Gori domá.

Tice, veselje
Mojimu sercu,
Milo pojó;
Cvetke se stavjo
Razveseliti
Moje okó.

Tudi po svetu
Pojejo ptice,
Cvetke dišé,
Ali za mene
Vender nikjeri
Tako ljubé.

Vse me pozdravlja,
Mileno gleda,
Se veselí;
Znane spoznavam,
Roke jim dajem:
Srečne očí!

Dečle na njivah
Ino per mervi
Pôtne hité,
Fantje nadejo,
Klepljejo, brusjo
Terdni kosé.

Godu perterka,
Trojkljo, čveterko
S turnov drobní;
Truma dekliška
Domú iz polja
Poje žgolí.

Ukajo fantje,
Hruševe pera,
Brunde pojó,
Stranske pišali,
Biči debeli
Hrume ženó.

Novo veselje
Praznik pernese,
Serce budí;
Mlado no staro
Stvarnika hvali,
V cerkev hití.

Poženčan.

Kakšna pšenica je za seme dobra?

Če hočeš čiste in lepe pšenice pridelati, vzemi za seme le lepiga in zreliga semena, deni ga en dan, predenj ga sejati misliš v kako posôdo, ki je z gnojnico [1]) napolnjena, toliko časa, de se v nji dovelj namoči; potem jo zopet vùn vzemi ter jo na kak prostoren kraj razsuj in takó dolgo s pepélam posiplji in mešaj, dokler ti pepél vso mokroto takó popije in posuší, de jo boš zamogel lahko sejati. [2]) Od koristi imenovaniga dela sim se iz svoje letašnje skušnje popolnama prepričal. [3])

Po zgorej imenovani šegi namakvana pšenica, ktero sim 1845. leta poslednjič od vse druge pšenice sejal, je bila nar perva zrela, ktera mi je tudi nar boljši pridelek na dobroti in velikosti donesla.

De sim se od te koristi še bolj vživo prepričal, sim na ravno tisto njivo en kos zemlje s čisto nenamočeno pšenico obsejal, ktera je bila kakih 5 dni pozneje zrela, slama je bila veliko manjši, zernje pa veliko slabeji, kakor od perve v gnojnici namočene pšenice. [1])

Iz te skušnje se vidi, de v gnojni vodi namakvana in s pepélam potresena pšenica, akoravno se pozneje seje, venderle bolje rodí, kakor nenamakvana.

Pri ti priliki moram tudi, kar sim že večkrat v Novicah in druzih kmetijskih bukvah bral, na znanje dati: kakó nepotrebno delo je pšenico v apnjeni vodi namakvati.

Tudi od te navade sim se dovelj prepričal, namreč: obsejal sim nekaj njiv s čisto, nekaj pa z apnjeno pšenico. Od oapnjeniga semena sim pridelal čiste pšenice z lepim, polnim in nesnetljivim klasjem dovelj, od neoapnjene pa, ako od ravno tistiga semena, venderle semtertje precej snetljive pšenice. [2])

Po tem takim mora oapnjenje za semensko pšenico dobro delo biti, kér so po Krasi, dokler niso oapnjene pšenice sejati v navadi imeli, vseskozi obilno snetljavca pridelovali. Sedaj pa, kér so se apnjenja poprijeli, se ga malo kje vidi. A. K.

[1]) Tudi vsmrajena scavnica je za to delo dobra, če ne še boljši.
[2]) Živo apno s pepélam zmešano še bolj pred snetjem obvarje.
[3]) Ako se pa neutegama lepo vreme prekucne, če ni moč namočeniga semena koj drugi dan po namočenji sejati, bo takiga, pozneje vsejaniga semena malo ozelenélo. Tega so letašne skušnje gotov porok. Vredništvo.

[1]) Ni odreči, de tako namakvanje gnojí in kalenje pohití.
[2]) Tudi oapnjena pšenica včasi dovelj snetljiviga pridelka donese, torej ni apnjenje vselej gotovo sredstvo zoper snetljivo pšenico. Večletne skušnje učé, de dobro, zrelo, zdravo in eno leto staro pšenično seme, česiravno ni oapnjeno, da tudi zdrav pridelek brez vsiga snetja. Vredništvo.

Opomba za tiste kmetovavce, ki zelje pridelujejo.

De sta korún in zelje kmetovavcam, skorej po celim sveti, nar poglavitniši živež, to mi bo vsak

človek rad poterdil, kteri je le količkaj po deželi zahajal in s kmetijstvam se kaj pečal.

Od žalostne šibe, ktera je letas veliko krajev, ne samo po Krajnskim, ampak tudi v bližnji okolici, zadela, koder korún gnjije, ste že večkrat slišali, in od podukov, kakó gré z njim ravnati, kader se ga gnjiloba poprijemlje, v naših Novicah marsiktero besedico brali.

Enaka šiba nam je jela, kakor se pogostama iz več krajev sliši, tudi na zelji žugati; namreč, de je začelo korúnu enako tudi zelje sèmtertje po zelnikih gnjiti. Kaj bo, kaj bo, če nas zopet ta žalostna nesreča zasaći? Če še ob ta božji dar pridemo!

De bodo pa naši dragi kmetovavci, kterim bi jelo zelje gnjiti, vedili, kaj je pri enaki bolezni storiti, jim svobodni naslednji svèt damo:

Vsakimu kmetovavcu, kteri je precej zelja nasadil, bo gotovo tudi mar, de bi ga obilno pridelal, naj bo že za dom, ali pa za prodaj. Takimu človeku ne gré nič druziga storiti, kakor večkrat na zelnik stopiti in paziti, če je zelje zdravo ali ne; če vidi, de začne rumeno perje dobivati, mora že misliti, de je bolno; takrat naj urno bolne glave odbere, poseka, zriba in kisati dene ali pa sirove pojé, de se mu ne bodo spridile in do dobriga sognjile. Naj gré po celim zelniku gori in doli in kjer bo vidil, de so začeli iz storžev ali kocenov (Strunk) zeleni odrastiki spéšno poganjati, akoravno ni gnjilobe po glavah še zapaziti, so venderle že bolne, in gnjiloba se mu bo na njih kmalo očitno prikazala; in s takimi glavami naj dela ravno takó, kakor smo mu popred povedali. Če pa kdo sirove zelnate glave kuhati hoče, naj jih, predenj jih kuhati dene, s kropam popári, de ne bodo zdravju škodljive.

Kdor bo z bolnim zeljem takó, kakor smo mu danes svetovali, v caker šel, bo vidil, de se bo zažugane nesreče precej ognil. Oroslav.

Še nekaj od mizarskiga in tesarskiga lesá.

(Konec.)

Tudi nograški kolčiči in podporne za sadno drevje dalje terpijo, če so opaljeni. Povodne cevi (rori) po verhi in po žreli opáliti, je prav koristno delo. Po opaljenih žrelih tekoča voda ima zmerej dobro slast.

Smolnata maža, s kakoršno se morske barke mažejo, obvarje namazane lesove, posebno tiste, ki so v ozidje vdelani, mokrote in gnjilobe, tode les mora popolnama suh biti, predenj se s smolnato mažo namaže, sicer bi mu škodljiva bila, kakor je bilo že spredej od oljnate maže ali farbanja rečeno.

V pesek vloženi les.

V barkarijah prav toplih krajev vkladajo les v suh pesek, de se prav prav vstroji in uterdi; to delo gré takó: Les se perpelje na tak prostor, kjer sonce celi dan hudó perpéka, tla morajo s kamenjem uterjene (flaštrane), potem pa s suhim in čistim peskam eno dlan na debelo nasute biti, po peski se poklada les vsake mere takó, de se eden druziga ne tiší; po lesu nasujejo zopet lego peska takó na debelo, de je les s peskam vès dobro pokrit, pustijo ga toliko časa ležati, de se prav spotí in posuší. Še bolj je, če se h pesku galunaste parstí ali take zemlje primeša, ki ima solnate kisline (Salzsäure) veliko v sebi, kakoršne se lahko dobí dovelj. Vsakterimu je znano, de sonce pesek hudó sogreje, de, če bi ravno podnebje se že shladilo, pesek še dalje vroč ostane. Vročina prime les v pesku in ga hudó skoz in skoz pregreje. Pri zdelovanji se tudi vidi na koncih v pesku strojeniga lesá, de so okoli steržena veči, proti kraju pa manji razpoke, kér na to vižo mokrota popred iz srede izgine, potler še le iz krajne beline; razpokane letine se v pesku popolnama nazaj stisnejo, kadar je mokrota iz njih izginila. Znaminja popolnama suho strojeniga lesá so drobne razpoke v sredi in okoli steržena, in če pesek poleg lesá clo nič mokroten ni.

Takó pogodéni les je silo terd, letine proti sredi takó stisnjene, de se prav teško izdelovati da. To se vé, de le v neprenehama gorkim in sončnim vremenu se zamore droban in debel les v pesku s pridam strojiti.

Pri barkarijah bolj merzlih krajev pa, kjer ne utegnejo vselej sončniga vremena čakati, imajo posebne podstrešne tla, ki jih po podzemeljskih žrelih kurijo, in po njih nasuti pesek grejejo, kamor je les za sušilo vložen.

Strugarji in taki rokodelci, ki droban les izdelujejo, bi si lahko po razloženi viži les sušili in pácali, kér je v naših krajih malo kedaj sončno vreme za tako sušilo dolgo časa stanovitno. J. P.

Bratje sv. Cirila in Metuda v naših šolah.

(Nadalje.)

„Zdaj šola neha. Vi lehko zopet domá ostanete in na pašo gonite, kakor hočete in kader hočete. Svoje tedne ste v šoli dostali, dokler je bila zima; dalje ne utegnete vi, in vas tudi jaz ne silim v šolo. Kratek čas vam bo saj, če bote kaj lepiga brali, bukvice na pašo vzeli; — in kader ste živino vkročali, kake molitvice se naučili, ali pa kako pesem zapéli. — Glejte! lani v jeseni, kader ste ledine zapustili, se niste nadjali, de bote spomladi, kader spet na ledino priženete, že iz bukvic brati znali. — Takó cvet in mladost nov sad poganjata“.

„Vém, de bo nekterimu vaših tovaršev žal, ki so to priložnost zamudili, in je ne bojo lahko več najdli. Zima je pretekla vam in njim; pa vi ste na dobički, uni pa taki ubogi sromaki — nevedni kakor so bili. Dobro je v mladosti učiti se, kakor ste danes brali: „Kar se v mladosti naučiš, s tem se za starost preskerbiš“.

„Slišali so vsi vaši tovarši, stariši in cela soseska, de naše stopnje v teh 14 tednih niso bile zastonj. Vi znate — kar je vsak slišal — zlogati, znate brati natís in napís; znate šteti do 100, po 1, po 2, po 3, po 4, po 5, po 10. Števila poznate do 100 po nemških in rimskih števkah. Deset znamenj per branji znate razločiti, véste tudi, koliko mescov je v leti in kakó se imenujejo. Iz katekizma ste se naučili od kraja do osmiga člena ali artikelna apostoljske vére, takó, de sim z vami zadovoljin, in blezo, de se je tudi vašim starišam dobro zdelo, kér ste takó gladko in čversto odgovarjali, kar sim vas keršanskiga nauka poprašal. — Za ta kratek čas se že zaide, kar znate“. —

„Pa nikar ne mislite, de že zadosti znate! Le začetek nauka je to, pa ne konec. Zdaj se imate vi dalje gnati, de bote čedalje bolj popolnama znali, kér véste, de berete še kesno, počasi, pa še z jeclanjem“.

„Véste pa tudi, zakaj človek v šolo hodi — zakaj se učí pisati in brati? Zató, naj bi po tem pridnejši bil, se bolj pametno nosil. Zató so vas stariši in gospodarji v šolo dali, de bi jih po tem raji ubogali, rajši molili in lepši služili Bogú in ljudém; naj bi rastli v modrosti in starosti in v gnadi per Bogu in per ljudéh. To bo vaša nar veči sreča. Ravno zató so se vas tvegali vaši dobri stariši celo zimo, ter so dostikrat za vas h živini

stopili, ali h kakimu drugimu opravku, de ste se le vi učiti utegnili; in zató jim imate hvalo véditi. Posebne hvale vredni so tisti dobri gospodarji, ki so tudi vam služevnim fantam v šolo pervošili. Vi pastirji in hlapci ste svojim dobrim hišnim očetam za to posebne hvale dolžni; zakaj lepšiga in boljšiga bi vam ne bili mogli dati, kakor de so vam v šolo hoditi privolili".

„Bral jih bom, ki so nar bolj pridno v šolo hodili. . . . . Taciga, ki je črez trikrat šolo zamudil, klical ne bom".

„Ako sim ravno z nekterimi prav zadovoljin, darila vam nimam dati. Za dobro imejte, kar sim vam storil, de sim se z vami trudil, de sim vsakterimu bukvice oskerbel, v kterih ste se brati naučili, de sim vam kupil krajde in papirja, de sim vam novo tablo pripravil, de sim s svojimi dervami šolsko jisbo celo zimo kuriti dal. Vse to sim vam storil zató, de bi se kaj lepiga naučili, de bi kdaj od vas kaj prida slišati bilo".

„De ne pozabite, česar ste se naučili, in se v nauki boljšate, vas bom po veliki noči za kake 2 uri ob nedeljah v šolo vzel, de bote brali, iz glave rajtali, evangelj razlagali, keršanski nauk ponavljali i. t. d. Ako zdravi včakamo, bom k leti dekletam — kakor sim letas fantam — šolo odperl".

(Konec sledí.)

KRAJOPISJE.

Cesta čez Ljubèlj.

Krajnsko je od Koroškiga skoz in skoz s terdnimi mejniki, visokimi snežniki, ločeno; zatorej tudi céste iz ene v drugo deželo le čez hribe peljajo: na Beljak čez Koren, na Celjovec čez Ljubèlj, in na Kaplo po Kokri čez Jezérski vèrh. Nar več med temi je imenovana in obiskovana cesta čez Ljubèlj; kér gré veči del vôžnje med dvema deželama čez njo. V prejšnih časih se je tukej le s tovori zamôglo čez priti, in kakó močnó je kupčija po tem potu šla, kaže med drugim to, de so cerkev sv. Ane, ki spodej stojí, po obljubi kupci zidali, ki so čez goro tovorili, to je bilo léta 1519. — Kér je pa pot vender nevarna in težavna bila, je Karl, Nadvojvoda Štajarski, krog leta 1560 z lastnimi potroški dal cesto napraviti namesti prejšne tovorne poti; ta je umetno sèm in tje v ovinkih po hribu gôri do verha speljana, in vèrh téga se je popred pod zemljo skozi šlo, kakor je per Valvazorji v podobi še víditi. — Cesar Karl VI. oče Marije Terezije, je med drugimi dal tudi cesto čez Ljubèlj veliko popraviti in verhi prekopati, de se gré zdaj prosto čez v Goratàn. Od tega časa stojite tudi verhi dve piramidi (štručasta pila) iz kamna z napisam v spominik. — Še več se je pa za letó cesto zgodilo pod rajnkim svitlim Cesarjem Francam I. in zdajnjim Ferdinandam I., kér je bila cesta verhi za tri ovinke ali ride ponižana, in so se podporne ali škarpe, ki so bile pred večidel leséne, povsód sozidale. Govorili so cló, de bodo goró prekopali ali prevertali, in cesto pod zemljo skozi peljali, takó, de bi na Koroški strani per cerkvi sv. Lenarta vunkej peršla, kar se pa morebiti ne bo lahko zgodilo.

Kar gré navadne kupčijske vožnje čez Ljubèlj, jo Korôšci od une, in Krajnci od te straní do verha izpeljajo, in tamkej prekladajo; zató so tudi verhi hrami (ute) postavljeni, de se blagó v njih zamore spraviti. Pot čez Ljubèlj je sterma, takó, de se malo na eniga konja more naložiti, in zimski čas je zavoljo snežnih plazov nevarno; zatorej so tudi po zimi vedno delavci perpravljeni, de cesto, ako je zasúta, od snegá odkidajo. Tudi se večkrat zgodí, de ljudí plaz podsuje, kakor je še predlansko léto neki cestoravnávec (Wegmeister) v Begunskim plazu konec storil, in so njegovo mertvo truplo še le čez nekaj tednov našli. P. H.

Zamolčič.

Veliko Slovencov je po nekdanjih zgodbah oslediti. Za kratek čas naj tukaj sosebno od eniga zmed njih, kolikor mi je moč, vsacimu razumevno povém; ta je Zamolčič, od Grekov in Latincov Zamolxis imenovan. On je bil getiškiga rodu, in kakor greški pisavec Herodot pravi, kakih 1110 let pred Kristusovim rojstvam getiški in trački postavodaj. Geti so bili slovenski prebivavci deželá ob Černim Morji, kjer se Ister ali Dunava vanj steka. Od njih tudi Ovid perpoveduje, kér je kot rimski ubežen mogel ob Kristusovih časih med njimi živeti. Oni so se s kmetijstvam pečali, saj je tam rodoviten svet, kakor nam dandanašnji Banat, ki je en kos tistih deželá, spričuje. Greki, kteri so se bolj kupčije poprijemali, so jih Gete, to je po naše kmete imenovali. Turaki, Traki, Duraki, Dèrači (Thraces) od Turaka, Traka, Trača ali Duraka (Thrax) Turoviga, Duroviga ali Tèroviga (to je Martoviga) in Nirijniga sina, ki je 1690 let pred Kristusam živel, imenovani, so stanovali v Turačii Tračii ali Dračii dandanašnji Turčii. — Postave, ki jim jih je Zamolčič dajal, so bile prav modre. Po Egiptu je on potoval, in od tam postave ter navade v svoje domače dežele prinesel. Čude (Scythae) — takó so bile imenovane veči del Rimljanam in Grekam neznane ljudstva — med kterimi so bili tudi Geti — Čude, pravim, je bil s svojimi postavami Zamolčič napravil modre, trezne, pravične, neobrestne in de so zvesto obljube in prisege deržali. De si je bil več veljavnosti perdobil, in de so ljudjé zvestejši njegovih naukov poslušali, si je bil podzemeljsko hišo naredil, v kteri je cele tri leta tičal, četerto leto je bil spet na dan prišel. Turaki so mislili, de je od smerti vstal, in zató so mu še bolj terdno verjeli, kar jih je učil. Posebno jih je učil preduševanje (die Seelenwanderung), in jim obetal večno srečo v prihodnjim življenji, če bodo zvesto njegove nauke deržali. Nekteri pravijo, de je bil Zamolčič suženj in učenec modrijana Pitagora (Pythagoras). Kadar se reče Pitagor ali Pythagoras, je kakor bi kdo rekel Podgorec. Morebiti je bil ta modrijan res Podgorec, saj so tudi Greki imenovali „nyx", kar je po naše „noč", „thér" po naše „dur" ali plah", „thrasso" po naše „dražim"; „thyra" po naše „duri". V teh besedah tudi vidimo naš *o* in *d* per Grekih v *y* in *th* spremenjen. Marsikdo bo besedo Pythagoras tudi iz greškiga razlagal, kér se mu novo zdi kaj taciga iz slovenskiga razložiti. Jez njegovih misel ne zametjem, le to rečem, de se da tudi iz slovenskiga razložiti, in slovenski rod je takó star kot greški. Ali Pitagor vender sploh za Greka veljá; — saj tudi marsikteri Slovenec za Nemca veljá, in marsikteri Nemec ima tudi slovensko imé. Pitagor je bil rojen na otoku Samu in je živel okoli 540. leta pred Kristusam. Po tem takim bi bil tudi Zamolčič veliko pozneje živel, kot je bilo od začetka rečeno. Ko je bil Zamolčič umerl, so ga po božje častili. Imé Zamolčič je imel od tod, kér je bil tri leta zamolčan, ali pa od tod, ko se je per Pitagoru, kakor drugi učenci, molčanja vadil.

Poženčan.

Slovenski oglednik.

5. list.

Juri, metlar v Rovtah Mihélu v Ljubljani.

(Odgovor na vprašanje v 20. listu Novic.)

Veliko časa je že preteklo, kar si mi dal vprašanje: „Kakšen mora biti stan slovenskiga naroda, če ga po obléki prevdarim?" Zaméril mi ne boš, de ti takó pozno odgovorím, kér véš, de sim se v svoji mladosti samo toliko brati učil, de zdaj počasi Novice ali kake druge bukvice prebéram; pisati pa ne

znam ne čerkice, in v ti reči moram tisti teti, Maruši prav dati, ki ti je unidan takó neomikano pismo poslala, akoravno se ne more tajiti, de ti je tudi veliko resničniga pisala. Kar ti tukej pošljem, niso moje misli, temuč nekiga gospoda iz Ljubljane, ki je bil té dni z nékim učenim gospodam — ne vém v kakšnih opravilih — v Rovtah. Gospod fajmašter so ju h kosilu povabili, in kér je ravno Kožarjev Matevž na šolske praznike (vakance) prišel, so tudi njega v družbo vzéli. Ta mi je povédal, vse, kar je ptuji učeni gospod pri kosilu govoril in on ti tudi vse to namesti mene piše.

Med druzimi pogovori je bilo tudi od nóšnje kmetov na Krajnskim govorjenje in ptuji gospod je rekel: „Zdi se mi, de ga ni para Krajnski nošnji deleč okróg, kakó je tó mogóče, kér vunder ni fabrik v deželi, in kmetje vsih krajev tožijo, de jim zemljiša komaj toliko veržejo, de davke in druge potrebne reči komaj opravljajo. Prehodil sim Krajnsko deželo od kraja do kraja, in nikjér nisim slišal, de bi bili kmetje zadovoljni s svojimi prihodki“.

„Res je tó — jim odgovoré gospod fajmošter — velikrat sim si že sam mislil, de je to velika nesreča za našo domovino, de se toliko teško zasluženiga denarja iz dežele pošlje, v kteri je kmetijstvo in malo kupčije edini pomoček, si pičel živež zaslužiti. Zakaj obertnost je še v zibéli, in kar je obertnikov in rokodelcov v deželi, so veči del ptujci.“

„Veliko jih je ptujcov rés“ — odgovorí ptuji gospod — pa to nemore drugači biti. Zakaj obertnost ptujih, posebno nemških deželá je že na visoki stopnji in vsak se oberne tjè, kjér se mu več zaslužkov kaže, in potrébe današnjih časov so take, de ljudstvo s vsakdanjimi izdelki nikjér več dovoljno ni. In to se vidi posebno na Krajnskim. Pesterna in pastarica, keršenca in gospodinja, pastir, hlapec in gospodár — bodi si pri delu, na polji ali pri domačih opravilih so vsi napravljeni, de bi skorej mislil, de mora biti tukaj izverstno bogastvo in premoženje“.

Časi so minuli, de bi se moglo reči, kakor je naš Vodnik od zadovoljniga Krajnca pél:

„Imam oblačilo
Domačga padvana,
Ženica pa krilo,
Iz prav'ga mezlana“.

Kar se nósi, je sama tanjčica. Nekdajna imenitnost krajnskiga platna je minula; zakaj? Lahko se odgovorí: Obrajtano je bilo, dokler lepšiga nemškiga niso poznali; ko je to v deželo prišlo, se nihče več ni za domače pečal in nihče ni dalje mislil, kakó bi se domače v enako versto s ptujim djalo. Sukno, kakoršno se je pred 50 léti nosilo, je predebelo, preburno, tanjko mora biti in gladkiga lica, in od kodi se tako dobiva v deželo? Iz ptujih krajev. Svila (žida) in žamet, mušelin in berkalj pride za drage denarje v deželo; poznali niso naši spredniki teh rob, ki so v domačim bukovim suknu in v domačim platnu oblečeni hodili. Še moj rajnki oče so mi plajš zapustili iz taciga sukna, kteriga so še pastir nosili, in pri poroki v njem bili, povedali so mi pa tudi, de so takrat pastirji imeli po 10 in več goldinarjev vedno v aržeti; zdaj je malo gospodarjev, ki zamorejo kaj taciga reči.

(Konec sledi.)

Nesreča.

Zvečér 7. Kimovca proti polnôči se je v Dobu na enim koncu vasí hud oginj vzdignil, in je trém kmetovavcam pohištva, nekaj do tal, nekaj le strehe pokončal. Velika sreča je bila za vso vas, de je bila noč popolnama tiha, de se je takó ôgnju moglo naprèj ubraniti. — Kakor povsod, takó je tudi tukej le eden bil zavárvan, in ta je komaj pred štirnajstimi dnevi bil to preskerbel; drugi pa, ki je bil popred zavarvan, je pred časam odstopil. De bi pač enkrat ljudjé spoznali, de plačilo zavarovanja ni noben davk, ampak le dobrotin dar, ki se bratu v nesreči podelí; kteri ima tedej podobo milošine ali almožne; kteri pa tudi v času nesreče stotero plačilo pernese. P. H.

Kratek pregled novih slovenskih knjig.

4.

Zdravo teló nar boljši blagó — ali *nauk zdravje ohraniti.* Spisal P. K. Robida benediktinar in c. k. učitelj matematike. V Celovcu 1846.

Nate bukve, ljubi Slovenci! kterih ste že davnej pričakovali v potrebi, ko vas je bolezin napadla in pomoči zdravnika niste mogli dobiti. Gosp. pisatelj teh bukev, ktere bi imele v vsaki hiši biti, niso sicer zdravnik, pa so po dobrih naukih skupej spravili, kar je od zdravnikov poterjeniga ali sicer skušeniga.

Te bukve pa niso zató pisane, de bi se ljudjé brez zdravnika samí sebe ozdravljali, ampak so le za take potrebe na pomoč dane, kadar ni moč zdravnika dobiti. Zató pisatelj pri vsaki hujši bolezni s svojimi sveti odnehajo in ukažejo, neutegama po zdravnika poslati. Samolastno ozdravljanje je nevarna reč; kakó pa zdravje ohraniti in se bolezni varvati, to naj vsak človek vé, in zató so imenovane bukvice prav prav koristne imenovati. Tudi so v lahko umljivim jeziku pisane, in nauki so s svarivnimi zgodbami razjasnjeni, ki se dajo prav prijetno brati. Škoda, de se je v hvale vredne bukvice precej tiskarskih pogreškov vgnjezdilo.

5.

Nebeške Rože. Spisal naš sloveči misijonar Friderik Baraga. Kaj v sebi zapopadejo, je iz pregovora očitno, v kterim se bere: „Imenujem leté bukve: Nebeške rože, zakaj tukej so razložene in perporočene lepe keršanske čednosti, ktere nam je Jezus iz nebeškiga paradiža pernesel.“ — Bukev tih ni treba perporočevati, zakaj dosti jih perporočuje imé in poprejšnje dela glasovitniga spisavca, kteri, desiravno je že več lét v ptujih deželah, vender v prav gladki in lični slovenšini, in zraven tega popolnama prosto in umevno piše. Zató so tudi njegove bukve med vsimi drugimi cerkevnimi našimu prostimu ljudstvu nar ljubši.

Čerkna vganjka.

S *č* nar dražji ti reč imenujem,
Z *b* pred pustam nar bòlj gospodujem,
S *p* per delu na potu te vijem,
Z *l* te tudi odkritiga krijem,
Večkrat, kader se vdariš al' spečeš,
Lej — brez sledne tih čerk me izrečeš. O.

Znajdba vganjke v poprejšnjim listu je:
Irt — Tri.

Žitni kup. (Srednja cena).	V Ljubljani 12. Kimovca. gold.	kr.	V Krajnju 7. Kimovca. gold.	kr.
1 mernik Pšenice domače	2	2	2	3
1 » » banaške	2	17	2	30
1 » Turšice	1	15	1	14
1 » Soršice	—	—	1	43
1 » Rèži	1	22	1	27
1 » Ječmena	1	7	1	15
1 » Prosa	1	5	1	—
1 » Ajde	1	2	1	15
1 » Ovsa	—	48	—	45

Vrednik *Dr. Janez Bleiweis.* — Natiskar in založnik *Jožef Blaznik* v *Ljubljani.*